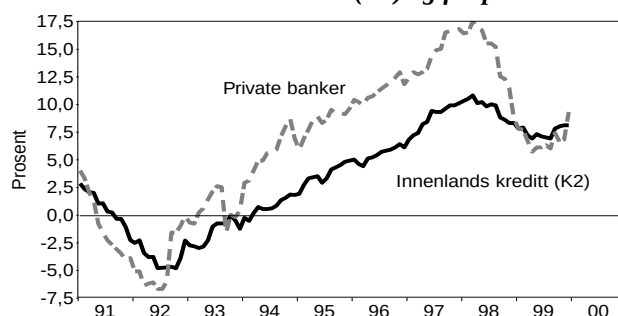

RAPPORT FOR FINANSINSTITUSJONER

1999
Foreløpige tall

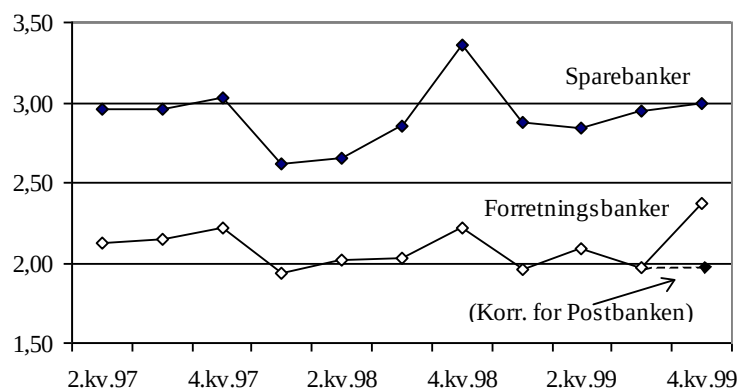
Hovedinntrykk	2
Makroøkonomisk bakgrunn	6
Forretningsbanker	8
Sparebanker	11
Kredittforetak	13
Finansieringsselskaper	15
Livsforsikringsselskaper	17
Skadeforsikringsselskaper	25

Vekst i innenlandsk kreditt i alt (K2) og fra private banker

Kilde: Norges Bank

Kvartalsvis utvikling i bankenes nettorente i prosent av GFK*

* annualiserte prosenter Kilde: Innsendte nøkkeltall/Finansdatabasen

1. HOVEDINNTRYKK

Etter seks år med høykonjunktur i norsk økonomi ble konjunkturtoppen passert høsten 1998. Tilbakeslaget ble likevel ikke så kraftig som fryktet ved inngangen til 1999. Konkurransetsatte næringer, særlig i petroleumssektoren og innen petroleumsrelatert virksomhet, utviklet seg svakt, mens oppgangen i skjermede næringer fortsatte ufortrødent. Denne utviklingen gjenspeiles i arbeidsmarkedet. Arbeidsledigheten økte mindre enn antatt gjennom fjoråret og i flere tjenesteytende sektorer er det mangel på arbeidskraft. Den gunstige utviklingen i arbeidsmarkedet har gitt seg utslag i en fortsatt kraftig oppgang i boligprisene som i fjor reelt sett passerte det tidligere toppnivået i 1987.

Kredittveksten avtok gjennom 1998 og inn i 1999. Nedgangen stoppet imidlertid opp utover høsten, og 12-månedersveksten i publikums innenlandske bruttogjeld (K2) økte med 8,1 prosent i desember. Veksttakten ligger derved fortsatt klart over nominell BNP-vekst. Det er i første rekke økning i utlån til husholdningene som opprettholder kredittveksten, noe som må ses på bakgrunn av utviklingen i boligmarkedet. Utlån til foretakene viste en mer dempet vekst i 1999 i tråd med den investeringsledete lavkonjunktoren. Årsveksten i samlet kreditt (K3), som inkluderer utenlandsgjeld, har hatt en fallende tendens i 1999, og var 9,8 prosent ved utgangen av september. Lavere veksttakt skyldes at den utenlandske gjelden faller kraftig, trolig også på grunn av nedgang i investeringsaktiviteten.

Etter at enkelte banker opplevde klart svekkede resultater i 1998 som følge av tap på utlån og kursfall på verdipapirer, var resultatene markert bedre i 1999. Renteøkningen høsten 1998 la grunnlaget for en oppgang i rentemarginen. Til tross for en avtakende tendens gjennom fjoråret ligger denne økningen bak deler av det gode resultatet for bankene. I samme retning trekker også oppgangen i aksjemarkedene. Bankene samlet sett hadde svært lave tap i 1999 til tross for konjunkturuomslaget. Enkelte banker bokførte likevel relativt høye tap i 1999.

Oslo børs hadde en kursutvikling i 1999 som fulgte samme mønster som de internasjonale børsene, og stigningen gjennom året var 45 prosent. Dette har i stor grad påvirket resultatene i forsikringsselskapene, som har en vesentlig del av sin kapital plassert i verdipapirmarkedet. Skadeselskapene hadde imidlertid høye skadeutbetalinger i fjor, og det var kun bedring i finansinntektene som hindret negativt resultat av ordinær virksomhet.

Det er en viss usikkerhet med henhold til sammenlignbarheten mellom tallene for 1999 og 1998 som følge av innføringen av ny regnskapslov.

Forretningsbankenes resultat av ordinær drift før skatt ble i 1999 6,8 mrd. kroner¹, som utgjør 1,16 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital (GFK). Dette var en forbedring på 3,1 mrd. kroner, eller 0,48 prosentpoeng målt i forhold til GFK. Resultatet i 1998 var sterkt preget av nedgang i andre driftsinntekter knyttet til kursfall på aksjer og uro i valuta- og rentemarkedet, samt høye utlånstap.

Netto renteinntekter for forretningsbankene samlet har økt med 1 077 mill. kroner sammenlignet med tilsvarende periode i 1998, og utgjør 1,96 prosent av GFK. Målt i forhold til GFK er netto renteinntekter noe høyere enn i 1998, men gjøres det korreksjoner for store porteføljeoverføringer har nettorenten vært stabil i forhold til foregående år.

¹ Det er foretatt enkelte mindre oppdateringer av data i forhold til pressemelding av 24/2 "Finansinstitusjonenes resultater i 1999"

Når det gjelder andre inntekter utenom kursgevinster på verdipapirer og valuta økte disse med 13,8 prosent, mens kostnadene var 11,8 prosent høyere enn i 1998. Merverdier og netto kursgevinster på verdipapirer og valuta har økt resultatet med 1 284 mill. kroner sammenlignet med i fjor. Forretningsbankenes samlede tap på utlån og garantier var 269 mill. kroner i 1999, som tilsvarer 0,05 prosent av GFK. I 1998 hadde forretningsbankene 1 604 mill. kroner i tap på utlån.

Ved utgangen av 1999 er veksten i utlån økt til 7,1 prosent (korrigert for porteføljeoverføringer) mot 4,9 prosent ved utgangen av forrige kvartal. De tre største forretningsbankene har en årsvekst i utlån på 6,1 prosent (korrigert) mot 3,3 prosent ett kvartal tidligere. De øvrige forretningsbankene hadde en utlånsvekst på 12,6 prosent (korrigert). Dette er noe høyere enn ved utgangen av forrige kvartal, men betydelig lavere enn ved utgangen av 1998 (19,8 prosent). Innskudd fra kunder har økt med 8,7 prosent siste år (korrigert). De tre største forretningsbankene har hatt en vekst i innskudd på 8,4 prosent, mens veksten i de øvrige forretningsbankene var 10,7 prosent.

Kjernekapitaldekningen for de tolv forretningsbankene samlet var 8,1 prosent ved utgangen av året, opp fra 7,6 prosent ett år tidligere.

De **30 største sparebankene** har et resultat av ordinær drift før skatt på 6,0 mrd. kroner, som utgjør 1,59 prosent av GFK. Dette er en økning på 2,1 mrd. kroner sett i forhold til samme periode i fjor, eller 0,38 prosentpoeng i forhold til GFK. Resultat av ordinær drift er forbedret i alle grupper av sparebanker.

Netto renteinntekter hadde økt med 1 349 mill. kroner til 10 316 mill. kroner, og utgjorde 2,75 prosent av GFK, dvs en nedgang på 0,03 prosentpoeng. Andre inntekter (utenom kursgevinster på verdipapirer og valuta) hadde økt med 31 prosent, til 2 967 mill. kroner. Kursgevinstene fra verdipapirer og valuta var 970 mill. kroner høyere enn året før, og utgjorde 0,24 prosent av GFK. Kostnadsveksten var 12 prosent sett i forhold til samme periode i fjor, men alle grupper av sparebanker har redusert kostnadene som andel av inntektene (utenom kursgevinster på verdipapirer og valuta) de siste to årene.

Bokførte tap på utlån var 804 mill. kroner, opp fra 627 mill. kroner. I forhold til GFK var tapene 0,21 prosent. De fire nest største bankene har samlede tap som tilsvarer 0,33 prosent av GFK.

Utlånsveksten siste 12 måneder var 12,1 prosent for gruppen av sparebanker (korrigert for porteføljeoverføringer). Årsveksten er dermed 1,5 prosentpoeng høyere enn ved samme tidspunkt i fjor. Innskudd fra kunder økte med 11,2 prosent (korrigert for port. overf.)

Kredittforetakene har en klar resultatforbedring sammenlignet med 1998. Forbedringen skyldes i hovedsak en økning i nettorenten og økte kursgevinster

Resultat av ordinær drift før skatt er på 1 057 mill. kroner som svarer til 0,70 prosent av GFK. Dette er en forbedring på 0,27 prosentpoeng sammenlignet med 1998.

Utlån til kunder er redusert med 0,6 prosent de siste 12 månedene. Dette skyldes i hovedsak at Norgeskreditt overførte sine boliglån (5,2 mrd. kr) til Kreditkassen i september. Dersom det korrigeres for denne overføringen, er tolv måneders veksten på 4,6 prosent.

Finansieringsselskapene (32 selskaper) har et resultat av ordinær drift på 1 060 mill. kroner, som tilsvarer 2,50 prosent av GFK. Dette er en nedgang på 0,09 prosentpoeng fra 1998.

De fem største selskapene har samlet et resultat av ordinær drift på 631 mill kroner, som utgjør 2,12 prosent av GFK. Dette er en forbedring på 0,53 prosentpoeng fra året før.

Brutto utlån til kunder (32 selskaper) har økt med 30,1 prosent (11,3 mrd. kr) fra 1998. Hovedårsaken til den sterke veksten er overføringer av utlån fra Gjensidige Bank til Gjensidige NOR Finans på tilsammen 7 mrd. kroner i oktober og november. Hvis det korrigeres for disse overføringene, er veksten på 11,4 prosent. Det har vært en økning i misligholdte lån i forhold til utlån i 1999.

Livselskapenes resultatutvikling var i 1999 preget av den sterke oppgangen i aksjemarkedene. Selskapenes gjennomsnittlige bokførte kapitalavkastning ble 9,27 prosent, og verdijustert avkastning 16,20 prosent.

Samlede premieinntekter var i 1999 på 23,8 mrd. kroner, mot 25 mrd. kroner i 1998. Dette innebærer en reduksjon på 4,5 prosent. Tallene er korrigert for effekten av flytting av ordninger som medfører at hele premiereserven og tilleggsavsetningene føres som premieinntekt i mottagende selskap.

Livselskapenes resultat før nye tilleggsavsetninger, tildeling til kunder og skatt var på 11,5 mrd. kroner i 1999. Av dette skrev 1,2 mrd. kroner seg fra andre inntekter og kostnader hvilket i hovedsak dreide seg om ekstraordinære inntekter i form av oppskrivning av fast eiendom. Livselskapenes driftsresultat før tildeling til kunder og skatt ble dermed 10,3 mrd. kroner i 1999. 7,6 mrd. kroner ble fordelt til kundene, hvilket tilsvarer ca. 74 prosent av driftsresultatet. Det bokførte resultatet til betjening av egenkapital og skatt ved ordinær virksomhet ble etter dette 2,7 mrd. kroner. Til sammenligning var resultat før nye tilleggsavsetninger, tildeling til kunder og skatt i 1998 på 3,5 mrd. kroner, og driftsresultatet 3,2 mrd. kroner.

Korrigeres overskuddet (før tildeling til kunder og skatt) for endringer i kursreguleringsfondet viser det seg at selskapenes samlede resultat for 1999 var på 33,1 mrd. kroner, eller 9,9 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital (GFK). Kursreguleringsfondet utgjorde 27,1 mrd. kroner. Selskapenes verdijusterte resultat for 1998 viste et underskudd på 3,4 mrd. kroner. Det svake verdijusterte resultatet i 1998 skyldtes en kraftig nedgang i selskapenes kursreserver som følge av nedgangen på Oslo Børs og de internasjonale aksjemarkedene i tredje kvartal.

Samtlige selskaper oppfyller kapitaldekningskravet på 8 prosent, og selskapene har i løpet av 1999 bedret sin risikobærende evne. Bufferkapitalen, definert ved summen av kursreguleringsfond, tilleggsavsetninger og overskytende ansvarlig kapital, utgjorde 45,4 mrd. kroner eller 12,6 prosent av samlet forvaltningskapital ved utgangen av året. Dette er en sterk økning fra utgangen av 1998, da bufferkapitalen var på 23,4 mrd. kroner. Økningen i bufferkapital avspeiler i all hovedsak økning i kursreserver.

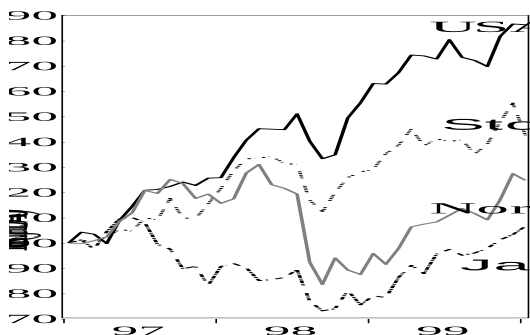
Livselskapenes forvaltningskapital var ved utgangen av 1999 på 361 mrd. kroner, hvilket er en økning på 16,6 prosent fra utgangen av 1998 da samlet forvaltningskapital var på 309,8 mrd. kroner. En stadig større del av balansen holdes i finansielle instrumenter utsatt for markedsendringer. Aksjebeholdningen i livselskapene utgjorde omlag 33 prosent av

forvaltningskapitalen ved utgangen av året, mot omlag 24 prosent ved utgangen av 1998. Ved utgangen av 1999 var utenlandsandelen i beholdningen av aksjer holdt som omløpsmidler kommet opp i nær 65 prosent for livselskapene samlet sett. For enkelte av selskapene vil begrensningen på adgangen til å plassere i aksjer kunne bli effektiv.

Skadeforsikringsselskapene i utvalget (49 selskaper) har et resultat av ordinær virksomhet på 3,9 mrd. kroner i 1999, mot kun 354 mill. kroner i 1998. Resultatforbedringen skyldes høye finansinntekter som følge av den markante oppgangen i verdipapirmarkedene. Teknisk resultat var imidlertid meget svakt, med et underskudd på 1 922 mill. kroner sammenlignet med et overskudd på 1 110 mill. kroner i 1998. Erstatningene for egen regning steg med 23,0 prosent i løpet av året, mens den tilsvarende premieveksten var 9,1 prosent. Dermed steg combined ratio fra 107,3 i 1998 til 118,7 i 1999.

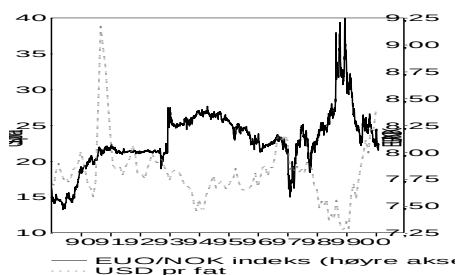
De tre dominerende skadeforsikringskonsernene oppnådde et resultat av ordinær virksomhet på 1 984 mill. kroner i 1999, mot 797 mill. kroner i 1998. Veksten i premieinntekter var 8,1 prosent, mens erstatningene økte med hele 22,1 prosent. Skadeprosenten økte dermed fra 80,3 i 1998 til 90,8 i 1999. Driftskostnadene steg med 14,6 prosent, og kostnadsprosenten økte med 1,7 prosentpoeng til 30,0. Combined ratio steg dermed markert fra 108,6 i 1998 til 120,8 i 1999. Resultat av teknisk regnskap viste et underskudd på 1 899 mill. kroner, mot et overskudd på 325 mill. kroner året før. Veksten i resultat av ordinær virksomhet kan dermed tilskrives netto finansinntekter, som økte med hele 146,2 prosent i forhold til 1998.

Figur 2.1: Aksjeindekser USA, Storbritannia, Norge og Japan. Indeksert (02.01.97=100)

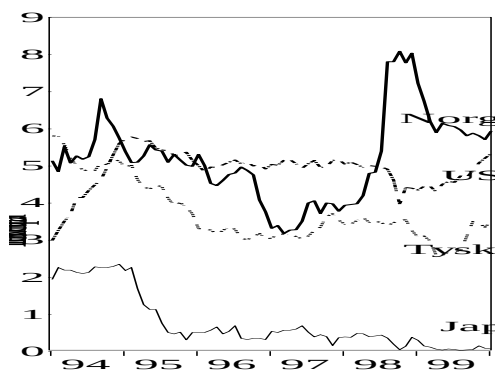
Kilde: Eco Win

Figur 2.2: Oljepris i NOK og Euro-indeksen

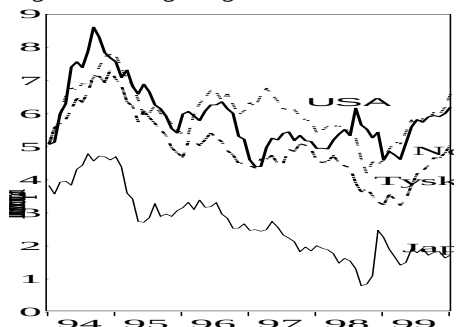
Kilde: Eco Win

Figur 2.3: Kortsiktig rentenivå

Kilde: Eco Win

Figur 2.4: Langsiktig rentenivå

Kilde: Eco Win

2. MAKROØKONOMISK BAKGRUNN

De asiatiske landene opplevde et markert positivt omslag i løpet av 1999. Den økonomiske veksten i USA fortsetter å være svært høy, men det er ubalanser i arbeidsmarked, driftsbalanse og privat sparing. Til tross for offentlige stimuleringspakker i Japan er veksten fortsatt svak med unntak av eksporten som drar nytte av internasjonal oppgang. Betydelig bedringer i eksportmarkedene i Sørøst-Asia og Sør-Korea, fortsatt sterk vekst i USA og svak euro bidro til eksportvekst og omslag i BNP-veksten i eurosonen i 1999. Det er imidlertid fortsatt markerte forskjeller og den økonomiske veksten er fortsatt svakere i land som Tyskland og Italia. I Sverige har sterk eksportvekst bidratt til høyere sysselsetting og økt privat konsum.

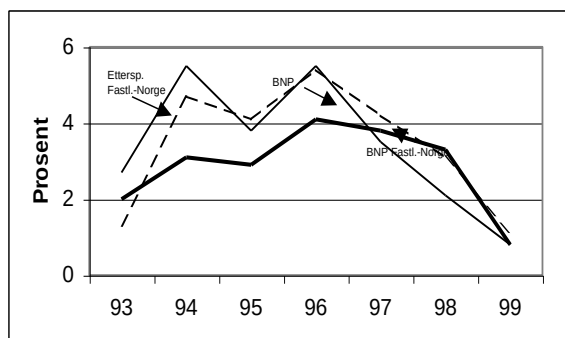
Det har vært sterk vekst i det amerikanske aksjemarkedet, men det er også tegn på ubalanser i prising av selskaper. I Europa har oppgangen i det norske aksjemarkedet vært blant de sterkeste. I 1999 steg totalindeksen på Oslo Børs med over 45 prosent etter kraftig fall i 1998.

OPEC-landene har endelig klart å overholde kvotene og gjennomsnittlig spotpris i 1999 ble 18 dollar pr fat som er en økning på 35 prosent fra 1998. I USA har økning i oljeprisen slått gjennom i samlet inflasjon, men til tross for knapphet på arbeidskraft har ikke lønnsveksten tiltatt vesentlig. I Europa øker også inflasjonen gradvis på grunn av høy oljepris, selv om høy ledighet demper prisveksten. Flere av medlemslandene har en inflasjon i overkant av ESBs målsetting på 0-2 prosent.

Etter flere rentenedsettelse i USA gjennom 2. halvår i 1998, hevet sentralbanken styringsrenten tre ganger i 1999 med til sammen $\frac{3}{4}$ prosentpoeng. 2. februar 2000 økte renten ytterligere med $\frac{1}{4}$ prosentpoeng til 5,75 prosent. Den 5. november 1999 og 3. februar 2000 hevet også ESB rentene med henholdsvis $\frac{1}{2}$ og $\frac{1}{4}$ prosentpoeng til 3,25 prosent. I løpet av 1999 senket Norges Bank sine signalrenter overfor bankene fem ganger, med i alt 2,5 prosentpoeng. Siste gang var i september med et kutt på $\frac{1}{2}$ prosentpoeng til 5,5 prosent.

Sterk økonomisk vekst i USA og frykt for inflasjon har gitt klar oppgang i de lange amerikanske rentene gjennom 1999. Oppgang i amerikanske renter, svak euro og inflasjonsfrykt har bidratt til oppgang også i de lange europeiske rentene. De nordiske obligasjonsrentene har i hovedsak fulgt den internasjonale utviklingen.

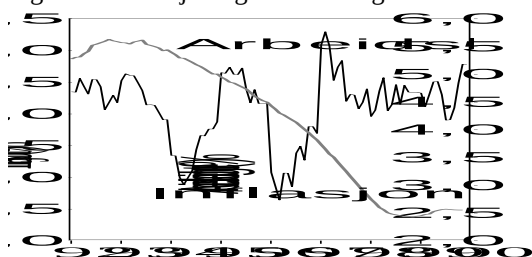
Figur 2.5: Vekst i BNP, BNP Fastlands-Norge, og etterspørsel fra Fastlands-Norge. Prosentvis volumendring fra samme periode året før

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Etter flere år med sterk oppgang i norsk økonomi avtok den økonomiske veksten i 1999. Kraftig nedgang i olje- og fastlandsinvesteringene har bidratt til klar avdemping av aktiviteten i norsk økonomi og ført til nedgang i bruttoproduktet i vareproduserende næringer, særlig industri og bergverk. I tjenesteproduserende næringer er det imidlertid fortsatt sterk vekst. Nasjonalregnskapstall for BNP (fastlandsøkonomien) viser en vekst på kun 0,8 prosent i 1999. Økt oljeproduksjon, høyere oljepriser og lavere import har styrket utenriksøkonomien. Både SSB og Norges Bank venter at BNP-veksten også i 2000 blir forholdsvis svak før aktiviteten igjen tar seg opp i 2001.

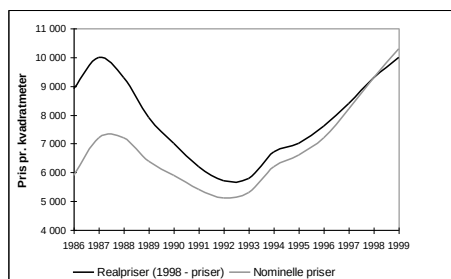
Figur 2.6: Inflasjon og arbeidsledighet

Kilde: Eco Win

Det er fortsatt høyt press i deler av økonomien. Sysselsettingen økte svakt gjennom 1999 og arbeidsledigheten har holdt seg svært lav, til tross for moderat økning mot slutten av året. Det samlede produksjonsbildet gjenspeiles i en todeling av arbeidsmarkedet. Antall lønnsstakere i industrien er på vei ned, mens det stadig blir flere ansatte i varehandelen og tjenesteytende næringer.

Figur 2.7: Pris pr. kvm. for ulike boligtyper. Nominelle og real-priser (1997-priser)

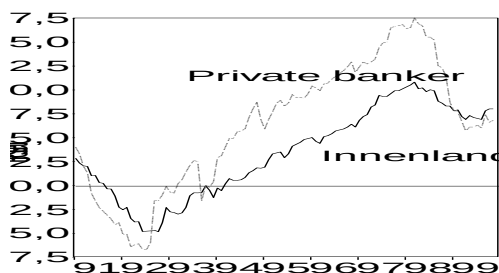

Kilde: NEF/ECON

Lønnsveksten har vært klar høyere i Norge enn hos våre handelspartnere. Det moderate lønnsoppgjøret i 1999 bidro imidlertid til å holde inflasjonen nede og fra 1998 til 1999 økte konsumprisene gjennomsnittlig med 2,3 prosent. Svak utvikling i industrien kan bidra til å dempe lønnsveksten fremover, men fortsatt stramt arbeidsmarked for mange yrker trekker i motsatt retning.

Boliglånsrenten har gått ned gjennom 1999. Sammen med høy sysselsetting og god økonomi i husholdningene har boligprisene fortsatt å øke gjennom 1999, men likevel svakere enn de forutgående årene. Gjennomsnittlig har boligprisene økt med 11 prosent fra 1998 til 1999. Korrigert for inflasjon er boligprisene nå 6 prosent høyere enn toppåret 1987.

Figur 2.8: Vekst i innenlandsk kreditt i alt (K2) og fra private banker

Kilde: Norges Bank

Innenlandsk kredittvekst avtok de tre første kvartalene i 1999, men har steget noe på slutten av året. Veksten er fortsatt klart sterkere enn nominell BNP-vekst. 12-månedersveksten i publikums innenlandske bruttogjeld (K2) økte med 8,1 prosent i desember og var uendret fra november. Bankenes 12-måneders utlånsvekst økte fra 6,9 prosent i november til 9,6 prosent ved utgang av desember, men dette skyldes i hovedsak porteføljeflyttinger mellom bank og kredittforetak. Årsveksten i samlet kreditt (K3), inkl. kreditt fra utlandet, har vist en fallende trend i 1999, og var 9,8 prosent ved utgangen av september. Lavere veksttakt skyldes at den utenlandske gjelden faller kraftig bl. annet på grunn av nedgang i investeringsaktiviteten.

RESULTATRAPPORTER FOR DE ENKELTE BRANSJER

3. BANKER

Forretnings- og sparebankene har rapportert resultater og nøkkeltall til Kredittilsynet for 1999. Tallene er foreløpige. Innføringen av ny regnskapslov f.o.m. 1999 medfører enkelte definisjonsendringer i resultat og balanse, og det er ikke alle institusjonene som har omarbeidet tidligere rapporterte tall etter nye definisjoner. Dette vanskeliggjør sammenligning med tall fra tidligere perioder.

3.1 FORRETNINGSBANKER

I rapporten omtales de 12 norske forretningsbanker (morselskap).

Resultatutvikling

Tabell 3.1.1 Resultattall for forretningsbanker totalt (morbank)

	1999		1998	
	Mill.kr.	% av GFK	Mill.kr.	% av GFK
Netto rente	11 549	1,96	10 472	1,91
Andre inntekter	6 636	1,13	4 796	0,87
herav kursgevinster	2 041	0,35	757	0,14
Andre kostnader	11 134	1,89	9 958	1,81
herav lønn og admin.kost.	8 106	1,38	7 588	1,38
Driftsres. før tap	7 051	1,20	5 310	0,97
Bokførte tap	269	0,05	1 604	0,29
Gev./tap VP lang sikt, Nedskrivn.	54	0,01	9	0,00
Resultat av ord.drift f.skatt	6 836	1,16	3 714	0,68

Forretningsbankene som gruppe hadde i 1999 et resultat av ordinær drift før skatt på 6 836 mill. kroner, noe som utgjorde 1,16 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital (GFK). Dette var en forbedring på 3 122 mill. kroner, eller 84 prosent, sett i forhold til året før. Andre driftsinntekter var i 1998 spesielt svake på grunn av uroen i verdipapir- og valutamarkedene. Høye utlånstap bidro også til at 1998-resultatet for forretningsbankene var svakt.

Netto renteinntekter for forretningsbankene samlet var 1 077 mill.kroner høyere enn i 1998, og økte fra 1,91 til 1,96 prosent av GFK. Det er gruppen av de tre største forretningsbankene som stod for økningen i nettorente i forhold til GFK. I denne gruppen var økningen 0,09 prosentpoeng til 1,98 prosent, men her spiller DnBs overtagelse av Postbanken sterkt inn. Gruppen av de øvrige forretningsbankene (nr. 4-12) hadde en reduksjon på 0,13 prosentpoeng til 1,84 prosent.

Når det gjelder andre inntekter (ekskl. inntekter fra verdipapirer og valuta) har disse økt med 13,8 prosent siste år. Netto provisjonsinntekter viser en klar stigning for de fleste forretningsbankene, opp 17 prosent for de tre største og opp 31 prosent for de øvrige. Totale netto provisjonsinntekter var 3,0 mrd. kroner.

Tabell 3.1.2 Utvikling i Andre inntekter (ekskl. kursgevinster) og Kostnader

	1997	1998	1999
Andre inntekter/Netto renteinnt.	34,6 %	40,0 %	39,8 %
Kostnader/Inntekter	74,1 %	67,8 %	69,0 %

Driftskostnadene i forretningsbankene samlet steg med 11,8 prosent i fjor, men også her påvirkes tallene sterkt av DnB/Postbanken. Lønnskostnadene steg med 7,1 prosent for forretningsbankene samlet.

Netto kursgevinster på verdipapirer og valuta bidrar sterkt til resultatforbedringen i forhold til 1998. Totalt var kursgevinstene 1 284 mill. kroner høyere enn året før, hvorav de tre største bankene sto for 959 mill. kroner. Her må man ta i betraktning både at 1998 var et turbulent år på finansmarkedene, og at ny regnskapslov medfører verdsetting av handelsporteføljen til markedsverdi.

Forretningsbankene hadde samlet sett lave tap på utlån i 1999. Totale tap på 269 mill. kroner innebar en reduksjon på 1335 mill. kroner sett i forhold til foregående år. Blant forretningsbankene er det likevel flere som har utlånstap over 0,4 prosent av GFK

Balanseutvikling

I tabellen er det gjort korreksjoner for porteføljeoverføringer for en del av størrelsene.

Tabell 3.1.3 Prosentvis årlig vekst i utvalgte balanseposter og nøkkeltall

	1999		1998
	Mill.kr.	vekst i %	Mill.kr.
Forvaltningskapital	658 265	19,3	551 631
Brutto utlån til kunder	478 395	19,6	399 946
- korr. portef.- overføringer		7,1	
Innskudd fra kunder	340 430	33,7	254 560
- korr. portef.- overføringer		8,7	
Gjeld ved utst. av verdipapirer	136 079	2,7	132 449
Tapsavsetninger	8 597	-6,4	9 183
- korr. portef.- overføringer		-7,0	
herav uspesifiserte tapsavs.	4 070	-1,3	4 123
herav spesifiserte tapsavs.	4 526	9,8	4 123
Netto nullstilte lån	5 799	14,6	5 060
Netto misligholdte lån	6 562	10,1	5 958
	31.12.1999		31.12.1998
Tapsavs. i % av brutto utlån	1,8		2,3
Uspes. tapsavs. i % av br. utlån	0,9		1,0
Net. nullstilte lån i % av br. utlån	1,2		1,5
Net. misligh. lån i % av br. utlån	1,4		1,4

Utlånsveksten for forretningsbankene samlet var 7,1 prosent (korrigert for porteføljeoverføringer). De tre største bankene lå lavest, med en vekst på 6,1 prosent, opp fra 3,3 prosent ett kvartal tidligere. De øvrige forretningsbankene hadde fremdeles en høy utlånsvekst, med 12,6 prosent. Forrige kvartal var utlånsveksten for denne gruppen 10,5 prosent.

Innskuddsveksten har vært noe høyere enn utlånsveksten, 8,7 prosent (korrigert). I forhold til brutto utlån til kunder utgjorde innskudd fra kunder 71,2 prosent.

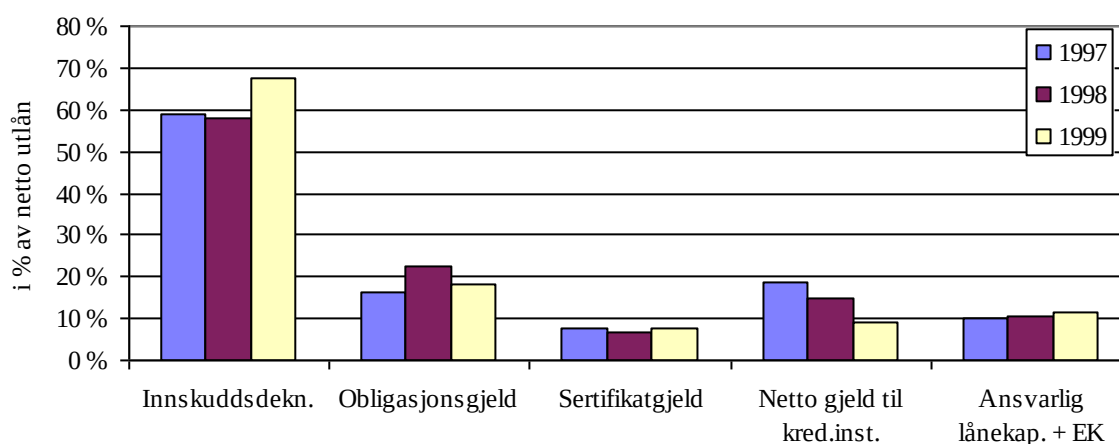
Forretningsbankene har redusert tapsavsetningene siste år slik at totale avsetninger i forhold til brutto utlån har blitt redusert fra 2,3 prosent til 1,8 prosent.

Det er de spesifiserte tapsavsetningene som er blitt redusert i de største bankene, mens gruppen av de mindre bankene viser økning i både spesifiserte og uspesifiserte tapsavsetninger.

Forretningsbankenes totale økning i *netto* mislighold på 17,6 prosent siste år skyldes tildels reduksjon i de spesifiserte tapsavsetningene.

I figurene 3.1.1 vises fundingstrukturen for forretningsbankene samlet.

Figur 3.1.1 Fundingstruktur for forretningsbankene

Innskuddsdekningen har økt fra 60 prosent til 72,7 prosent, noe som for en stor del kan forklares av DnBs overtagelse av Postbanken. Ansvarlig kapital har også økt i forhold til netto utlån. Netto gjeld til kredittinstitusjoner er de siste to år redusert med 50 prosent i nominelle termer, og nær to tredjedeler sett i forhold til netto utlån.

Gjennomsnittlig kjernekapitaldekning for forretningsbankene var ved utgangen av året 8,1 prosent, en økning på 0,5 prosentpoeng siste år.

3.2 SPAREBANKER

I kapittelet omtales de tretti største sparebankene på morbanknivå. Det presenteres også resultat- og balansetall for samtlige sparebanker. Disse tallene er hentet fra finansdatabasen til Kredittilsynet, Norges Bank og Statistisk Sentralbyrå.

Resultatutvikling

De tretti største sparebankene hadde i 1999 et resultat av ordinær drift før skatt som var 2 067 mill. kroner høyere enn året før, en økning på 53 prosent.

Tabell 3.2.1 Resultatposter for de 30 største sparebankene *Alle sparebankene**

	1999		1998		1999		1998	
	Mill.kr.	% GFK	Mill.kr.	% GFK	Mill.kr.	% GFK	Mill.kr.	% GFK
Netto rente	10 316	2,75	8 967	2,78	12 704	2,84	11 213	2,90
Andre inntekter	3 854	1,03	2 176	0,67	4 378	0,98	2 464	0,64
herav kursgevinster	887	0,24	-83	-0,03	1 078	0,24	8	0,00
Andre kostnader	7 751	2,07	6 918	2,14	9 333	2,09	8 442	2,19
herav lønn og admin.kost.	6 062	1,62	5 439	1,68	7 234	1,62	6 455	1,67
Driftsres. før tap	6 419	1,71	4 225	1,31	7 749	1,73	5 235	1,36
Bokførte tap	804	0,21	627	0,19	1 002	0,22	755	0,20
Gev./tap lang sikt, Nedskrivn.	358	0,10	307	0,10	407	0,09	294	0,08
Resultat av ord.drift f.skatt	5 973	1,59	3 906	1,21	7 154	1,60	4 774	1,24

*) Tallene hentes fra finansdatabasen

Netto renteinntekter for de tretti største sparebankene var 15 prosent høyere enn i 1998, men den største bidragsyter til resultatforbedringen var andre inntekter, som økte med 77 prosent. Kursgevinster fra verdipapirer og valuta var 970 mill. kroner høyere enn foregående år, mens netto provisjonsinntekter steg med 210 mill. kroner. Driftskostnadene steg med 12 prosent, mens utlånstapene steg med 28 prosent, og utgjorde 0,21 prosent av GFK

Andre inntekter (ekskl. kursgevinster fra verdipapirer og valuta) er ikke like betydelige i forhold til netto renteinntekter som for forretningsbankene, men også sparebankene viser klar vekst i disse inntektene. Prosentvis vekst i andre inntekter var i fjor dobbelt så høy som veksten i netto renteinntekter.

Netto provisjonsinntekter steg med 12 prosent for sparebankene. Utbytte og inntekter fra verdipapirer med variabel avkastning steg med 133 prosent, men her påvirkes tallene sterkt av Sparebanken NORs inntekter fra datterselskaper.

Tabell 3.2.2 Utvikling i Andre inntekter (ekskl. kursgevinster) og Kostnader

	1997	1998	1999
Andre inntekter/Netto renteinnt.	26,1 %	25,5 %	28,8 %
Kostnader/Inntekter	64,7 %	61,2 %	58,4 %

Driftskostnadene steg med 12,0 prosent for gruppen av de tretti største sparebankene. Lønnskostnadene viste, med 12,9 prosent, en klart sterkere vekst enn i forretningsbankene.

Sparebankene har som gruppe høyere tap på utlån enn forretningsbankene, og i 1999 økte tapene med 28 prosent. I forhold til GFK lå tapene på 0,21 prosent, men for enkeltbanker var

tapene tildels betydelig høyere. Gruppen av de fire nest største bankene hadde tap på 0,33 prosent, mens flere mindre banker hadde utlåns tap i området 0,5 prosent av brutto utlån. Brutto utlån til kunder steg med 12,1 prosent (korrigert for porteføljeoverføringer) for de tretti største sparebankene, med høyest vekst for de mindre bankene.

Tabell 3.2.3 Utvalgte balanseposter 30 største spareb.

*Alle sparebanker**

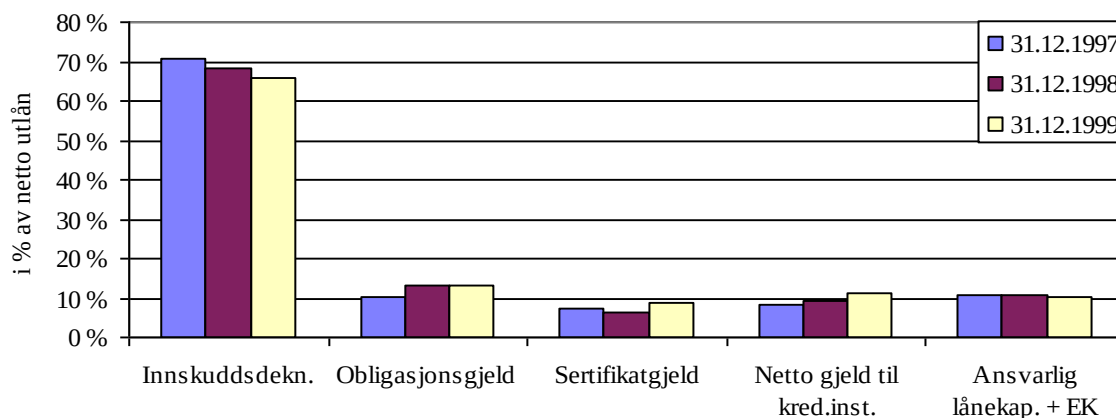
	31.12.1999 Mill.kr.	vekst i % siste år	31.12.1998 Mill.kr.	31.12.1999 Mill.kr.	vekst i % siste år	31.12.1998 Mill.kr.
Forvaltningskapital	416 024	22,6	339 284	488 499	21,1	403 231
Brutto utlån til kunder	340 669	18,0	288 802	404 157	17,3	344 681
- korrigert for porteføljeoverf.		12,1			12,3	
Innskudd fra kunder	232 318	17,2	198 146	287 784	15,8	248 573
- korrigert for porteføljeoverf.		11,2			11,0	
Gjeld ved utst. av verdipapirer	79 761	33,8	59 600	80 047	35,6	59 047
Tapsavsetninger	5 534	12,3	4 929	6 464	11,9	5 779
- korrigert for porteføljeoverf.		5,9			6,4	
herav uspesifiserte tapsavs.	2 731	20,9	2 259	3 238	22,3	2 648
herav spesifiserte tapsavs.	2 803	5,0	2 670	3 226	3,0	3 131
Netto nullstilte lån	1 306	-8,7	1 429	2 101	13,6	1 850
Netto misligholdte lån	2 726	7,7	2 531	4 188	28,6	3 256
	31.12.1999		31.12.1998	31.12.1999		31.12.1998
Tapsavs. i % av brutto utlån	1,6 %		1,7 %	1,6 %		1,7 %
Uspes. tapsavs. i % av br. utlån	0,8 %		0,8 %	0,8 %		0,8 %
Net. nullstilte lån i % av br. utlån	0,4 %		0,5 %	0,5 %		0,5 %
Net. misligh. lån i % av br. utlån	0,8 %		0,9 %	1,0 %		0,9 %

*) Tall fra finansdatabasen

Bare fire av sparebankene hadde lavere utlånsvekst enn 10 prosent siste år. Tapsavsetningene økte med 12,3 prosent for sparebankene samlet., og netto misligholdte utlån steg med 7,7 prosent.

I figur 3.2.1 vises fundingstrukturen for de tretti største sparebankene de tre siste årene. Innskuddsdekningen har sunket svakt det siste året, mens gjeld i sertifikater har økt tilsvarende. Av verdipapirgjelden er ca. 60 prosent i obligasjoner, en nedgang på 8 prosentpoeng siste år.

Figur 3.2.1 Fundingstruktur for de tretti største sparebankene

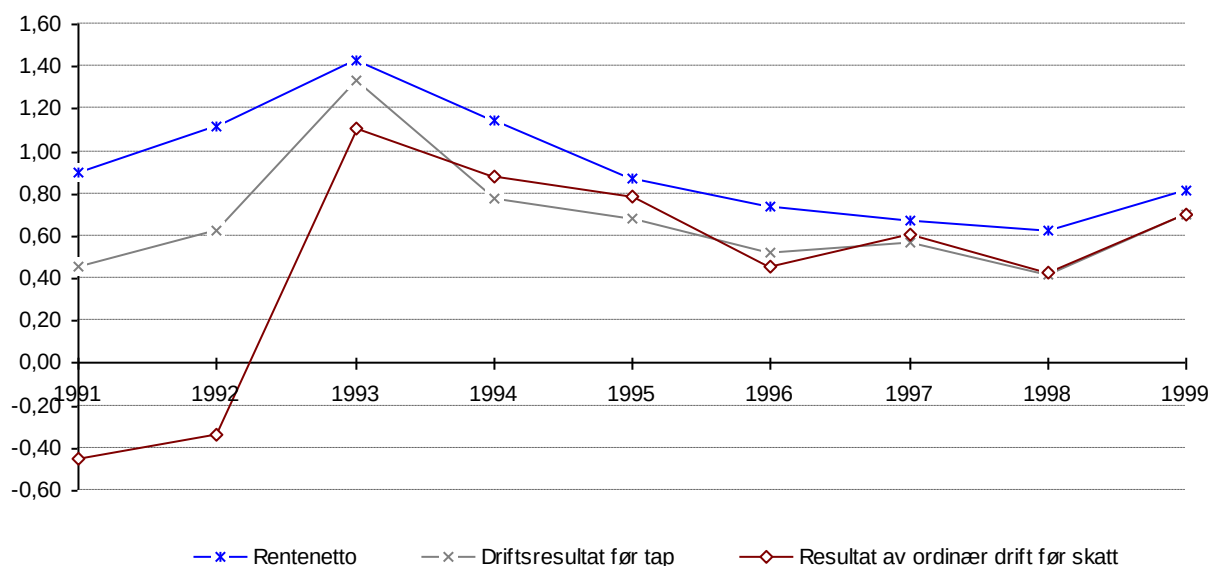
De tretti sparebankene hadde ved utgangen av året en gjennomsnittlig kjernekapitaldekning på 9,9 prosent, en nedgang på 0,4 prosentpoeng siste år. Kapitaldekningstallene er foreløpige, og dermed beheftet med usikkerhet.

4. FINANSIERINGSFORETAK

4.1 Kredittforetak

Kredittilsynet har innhentet foreløpige resultat- og nøkkeltall for 1999 fra samtlige 9 kredittforetak.

Figur 4.1.1 - Resultatutvikling i prosent av GFK

Resultatutvikling

Nettorenten har økt med 0,19 prosentpoeng sammenlignet med 1998. Nivået er omtrent det samme som ved utgangen av 3. kvartal 1999. Nettorenten, isolert for hvert kvartal, viser en økning i de to første kvartalene i 1999, mens den ble noe redusert i 3. kvartal. Isolert sett er nettorenten ved utgangen av 1999 på det samme nivået.

Kredittforetakene har kursgevinster på verdipapirer på 52 mill. kroner i 1999, mens de i 1998 hadde kurstap på 59 mill. kroner.

Tabell 4.1.1 - Resultatposter

	1999		1998	
	mill. kroner	prosent av GFK	mill. kroner	prosent av GFK
Nettorenter	1 239	0,82	857	0,63
Andre inntekter	97	0,07	44	0,03
Andre kostnader	282	0,19	323	0,24
Driftsres. før tap	1 054	0,70	578	0,42
Bokførte tap	-3	0,00	-17	-0,01
Resultat ord. drift	1 057	0,70	595	0,43

Kredittforetakene har redusert tilbakeføringene av tap på utlån det siste året. Resultat av ordinær drift før skatt utgjør 0,70 prosent av GFK, noe som innebærer en klar forbedring sammenlignet med 1998.

Balanseutvikling

Utlån til kunder er redusert med 0,6 prosent de siste 12 månedene. Dette skyldes i hovedsak at Norgeskreditt overførte sine boliglån (5,2 mrd. kr) til Kreditkassen i september. Dersom det korrigeres for denne overføringen, ville tolv månedersveksten vært ca. 4,6 prosent. Det har vært en økning i nullstilte og misligholdte lån det siste året. I forbindelse med overføringen av Norgeskreditts boliglånsportefølje ble den delen av uspesifiserte tapsavsetninger som gjaldt boliglån overført til Kreditkassen

Tabell 4.1.2 - Balanseposter (prosent og mill. kroner)

	31.12.1999	% vekst	31.12.1998
Forvaltningskapital	142 949	8,3	132 049
Brutto utlån til kunder	101 075	-0,6	101 642
Brutto utlån korrigert for Norgeskreditt	106 275	4,6	101 642
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	106 049	18,5	89 457
Nullstilte lån	73	34,0	54
i prosent av brutto utlån	0,07		0,05
Misligholdte lån	143	10,9	129
i prosent av brutto utlån	0,14		0,13
Tapsavsetninger	225	-3,8	234
i prosent av brutto utlån	0,22		0,23

Kapitaldekning

Foreløpige tall viser at kjernekapitaldekningen er redusert fra 1998 for 4 av 9 kredittforetak. Ett selskap dekker ikke inn kravet til kapitaldekning med kjernekapital ved utgangen av 1999.

Tabell 4.1.3 - Kapitaldekningstall (prosent og mill. kr) for kredittforetak totalt

	31.12.1999*	30.09.1999	31.12.1998
Kjernekapitalprosent	13,26	12,85	12,83
Kapitaldekningsprosent	16,33	15,84	15,97
Beregningsgrunnlag	72 787	73 896	70 700

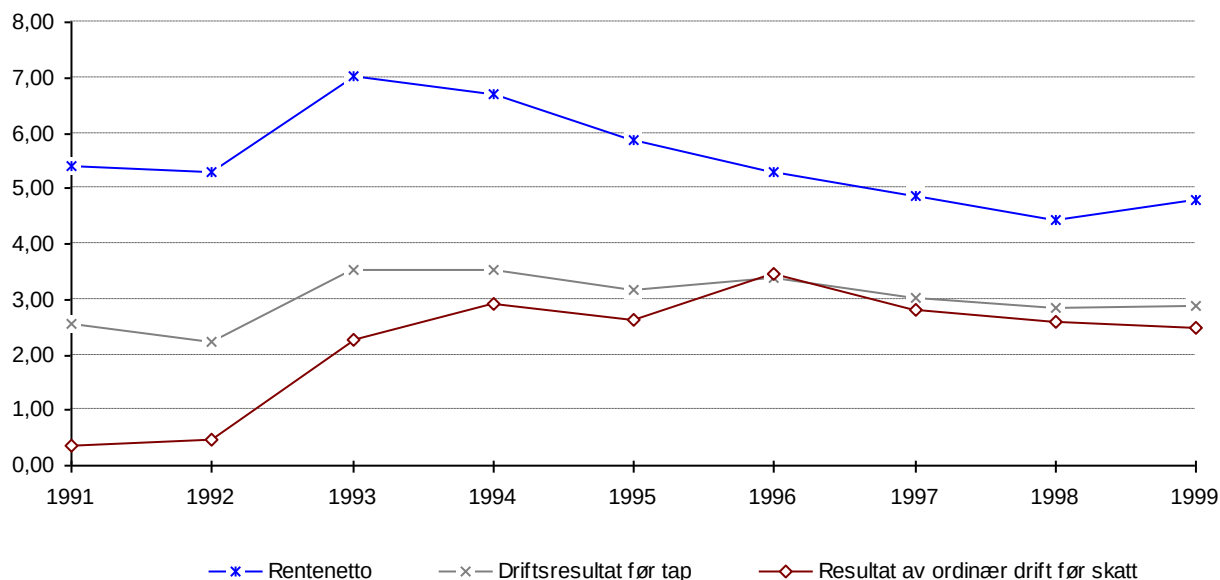
*foreløpige tall fra kapitaldekningsoppgaven (rapport 800)

Kjernekapitaldekningen har økt med 0,4 prosentpoeng sammenlignet med utgangen av 1998. Det skyldes i hovedsak tilførsel av egenkapital i forbindelse med årsoppgjørdisposisjonene. Beregningsgrunnlaget har økt med 3 prosent siste 12 måneder, men er redusert med 1,5 prosent fra 3. kvartal 1999. Tallene er beheftet med noe usikkerhet.

4.2 Finansieringsselskaper

Kredittilsynet har innhentet foreløpige resultat- og nøkkeltall fra 32 norske finansieringsselskaper for 1999. Tallene for 1998 gjelder de samme selskapene.

Figur 4.2.1 – Resultatutvikling i prosent av GFK

Resultatutvikling

Finansieringsselskapenes nettorente har økt med 0,38 prosentpoeng sammenlignet med 1998. Selskapene har stor grad av kortsiktig funding, og dette medførte at rentekostnadene økte raskt når rentenivået steg i 1998. Hevingen av selskapenes utlånsrente fikk størst effekt på renteinntektene i siste halvdel av 1998. I de to første kvartalene i 1999 var det isolert sett en nedgang i nettorenten, målt i prosent av GFK, mens det i 3. og 4. kvartal har vært en økning.

Tabell 4.2.1 – Resultatposter

	1999		1998	
	mill. kroner	prosent av GFK	mill. kroner	prosent av GFK
Nettorenter	2 034	4,80	1 581	4,42
Andre inntekter	1 552	3,67	1 366	3,82
Andre kostnader	2 365	5,59	1 931	5,40
Driftsres. før tap	1 221	2,88	1 016	2,84
Bokførte tap	161	0,38	89	0,25
Resultat ord. drift	1 060	2,50	927	2,59

Finansieringsselskapene har en økning i tap på utlån fra 1998. Resultat av ordinær drift har økt med 133 mill. kroner sammenlignet med året før. Målt prosent av GFK gir dette en nedgang i resultatet på 0,09 prosentpoeng. Tallene er påvirket av utviklingen i andre inntekter og tilbakeføring av bokførte tap i to selskaper. Hvis det korrigeres for disse forholdene, blir resultatet ca. 0,40 prosentpoeng bedre enn for 1998.

Balanseutvikling

Brutto utlån til kunder har økt med 30,1 prosent (11,3 mrd. kroner) fra 1998. Hovedårsaken til den sterke veksten er overføring av utlån fra Gjensidige Bank til Gjensidige NOR Finans. Hvis det korrigeres for disse overføringene, er veksten på ca. 11,4 prosent. Det har i perioden september – desember også skjedd andre overflyttinger innenfor Gjensidige NOR-systemet som kan påvirke tallene. Det har vært en økning i misligholdte lån, både i mill. kroner og i prosent av brutto utlån, i 1999.

Tabell 4.2.2 – Balanseposter (prosent og mill. kroner)

	31.12.1999	% vekst	31.12.1998
Forvaltningskapital	50 568	32,1	38 294
Brutto utlån til kunder	48 772	30,1	37 500
<i>Brutto utlån korr. for overf. fra Gjensidige Bank</i>	<i>41 772</i>	<i>11,4</i>	<i>37 500</i>
Innlån og gjeld til kunder	5 097	19,1	4 280
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	1 427	-63,4	3 899
Nullstilte lån	438	15,9	378
i prosent av brutto utlån	0,90		1,01
Misligholdte lån	879	40,2	627
i prosent av brutto utlån	1,80		1,67
Tapsavsetninger	1 267	12,2	1 129
i prosent av brutto utlån	2,60		3,01

Kapitaldekning

Foreløpige tall viser at 19 av de 30 finansieringsselskapene som har sammenlignbare tall, har redusert kjernekapitaldekningen sammenlignet med utgangen av 1998. 3 selskaper dekker ikke inn kravet til kapitaldekning med kjernekapital. 3 av de 5 største selskapene har en nedgang i kjernekapitaldekningen fra 1998.

Tabell 4.2.3 - Kapitaldekningstall (prosent og mill. kr) for finansieringsselskapene totalt

	31.12.1999*	30.09.1999	31.12.1998
Kjernekapitalprosent	10,87	13,12	11,99
Kapitaldekningsprosent	11,93	13,49	13,40
Beregningsgrunnlag	46 347	38 629	35 348

* foreløpige tall fra kapitaldekningsoppgaven (rapport 800)

Finansieringsselskapene har en nedgang i kjernekapitaldekningen på 1,1 prosentpoeng sammenlignet med utgangen av 1998. Hovedårsaken er en økning i beregningsgrunnlaget på 31 prosent de siste 12 månedene som følge av overføringene av utlån til Gjensidige NOR Finans. De foreløpige tallene inneholder i liten grad avsetninger til kjernekapital i forbindelse med årsoppgjøret og er beheftet med noe usikkerhet.

5. FORSIKRINGSSELSKAPER

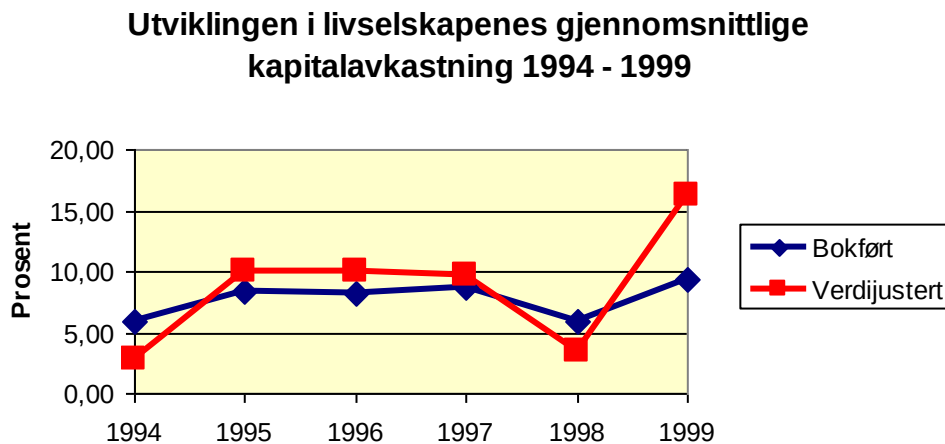
5.1 Livsforsikring

Ved utgangen av 1999 var det 9 tradisjonelle livselskaper og 6 selskaper med konsesjon til å drive livsforsikring med investeringsvalg. Tallene nedenfor omfatter samtlige tradisjonelle livselskaper med unntak av Nordenfjeldske Livsforsikring som fremdeles har liten aktivitet. Livsforsikring med investeringsvalg vil bli omtalt i eget avsnitt.

Resultat

Livselskapenes resultatutvikling var i 1999 preget av den sterke oppgangen i aksjemarkedene. Selskapenes gjennomsnittlige bokførte kapitalavkastning ble 9,27 prosent, og verdijustert avkastning 16,20 prosent.

Figur 5.1.1:

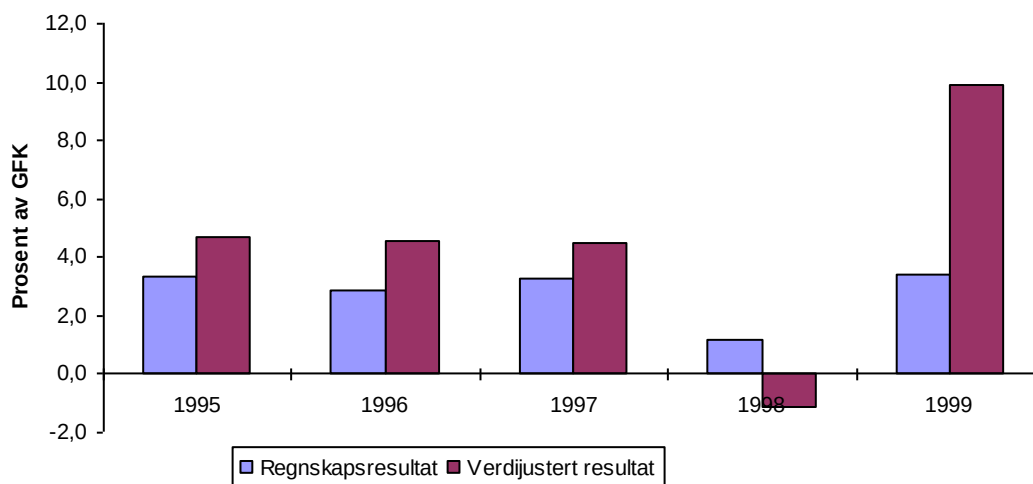

Livselskapenes resultat før nye tilleggsavsetninger, tildeling til kunder og skatt var på 11,5 mrd. kroner i 1999. Av dette skrev 1,2 mrd. kroner seg fra andre inntekter og kostnader hvilket i hovedsak dreide seg om ekstraordinære inntekter i form av oppskrivning av fast eiendom. Livselskapenes driftsresultat (før nye tilleggsavsetninger, tildeling til kunder og skatt) ble dermed 10,3 mrd. kroner i 1999. 7,6 mrd. kroner ble fordelt til kundene, hvilket tilsvarer ca. 74 prosent av driftsresultatet. Det bokførte resultatet til betjening av egenkapital og skatt ved ordinær virksomhet ble etter dette 2,7 mrd. kroner. Til sammenligning var resultat før nye tilleggsavsetninger, tildeling til kunder og skatt i 1998 på 3,5 mrd. kroner, og driftsresultatet 3,2 mrd. kroner.

Dersom man justerer overskuddet (før nye tilleggsavsetninger, tildeling til kunder og skatt) for endringer i kursreguleringsfondet viser det seg at selskapenes samlede resultat for 1999 var på 33,1 mrd. kroner, eller 9,9 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital (GFK). Kursreguleringsfondet utgjorde 27,1 mrd. kroner ved utgangen av 1999. Selskapenes verdijusterte resultat for 1998 viste et underskudd på 3,4 mrd. kroner. Det svake verdijusterte resultatet i 1998 skyldtes en kraftig nedgang i selskapenes kursreserver som følge av nedgangen på Oslo Børs og de internasjonale aksjemarkedene i tredje kvartal. Der man ved

utgangen av 2. kvartal 1998 hadde rapportert en reserve på 14,3 mrd. kroner, rapporterte selskapene ved utgangen av tredje kvartal 1998 en samlet kursreserve på knapt 1 mrd. kroner.

Figur 5.1.2: Utviklingen i livselskapenes resultater 1995 - 1999

Premieinntekter

Samlede premieinntekter var i 1999 på 23,8 mrd. kroner, mot 25 mrd. kroner i 1998. Dette innebærer en reduksjon på 4,5 prosent. Tallene er korrigert for effekten av flytting av ordninger som medfører at hele premiereserven og tilleggsavsetningene føres som premieinntekt i mottagende selskap.

Tabell 5.1.1: Utvalgte resultatposter

RESULTAT		% av		% av
Mill. kr.	31.12.1999	GFK	31.12.1998	GFK
Premieinntekter	27 422	8,2	30 256	10,1
herav overføring av premiereserve mv. fra andre	3 580	1,1	5 293	1,8
Netto inntekter fra finansielle eiendeler	47 012	14,0	9 504	3,2
herav netto gevinst ved realisasjon	9 343	2,8	1 472	0,5
Erstatninger	22 241	6,6	23 858	8,0
herav overføring av premiereserve mv. til andre	6 033	1,8	5 623	1,9
Endringer forsikringsmessige avsetninger, ekskl. nye tilleggsavsetn.	16 987	5,1	16 923	5,7
Forsikringsrelaterte driftskostnader og administrasjonskostnader	3 232	1,0	3 104	1,0
Andre inntekter/kostnader	1 788	0,5	521	0,2
Resultat før nye tilleggsavsetninger, tildeling til kunder og skatt*	11 528	3,4	3 521	1,2
Endring i kursreguleringsfond	21 617		-6 932	
Verdijustert resultat før nye tilleggsavsetninger, tildeling til kunder og skatt	32 531	9,7	-3 921	-1,3
Nye tilleggsavsetninger	615		510	
Midler tilført forsikringkunder	7 630		2 375	
Skattekostnad	251		41	
Overskudd	3 032	0,9	595	0,2

* resultatet inkluderer 1,2 mrd. kroner i ekstraordinære inntekter og kostnader

Netto inntekter fra finansielle eiendeler

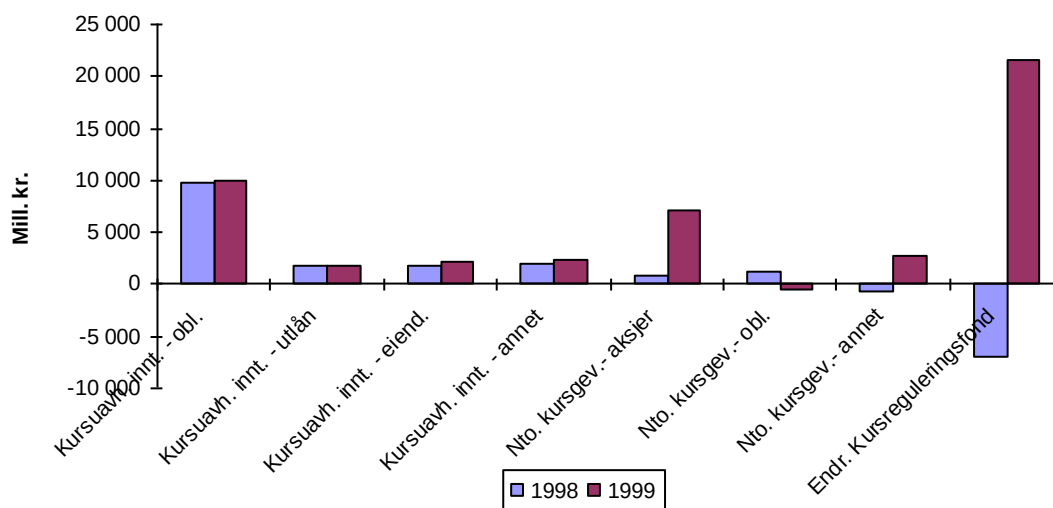
Totalindeksen ved Oslo Børs viste i løpet av 1998 en nedgang på nærmere 30 prosent, og var dermed den europeiske børsen med svakest kursutvikling. I 1999 kunne imidlertid Oslo Børs med en kursoppgang på 45 prosent vise til en av de kraftigste kursoppganger i Europa. Morgan Stanleys verdensindeks økte med 24 prosent i samme periode.

Den sterke veksten i verdipapirmarkedene i 1999 ga livselskapene en netto finansinntekt på hele 47 mrd. kroner, eller 14 prosent av GFK. Dette er en økning på 11 prosentpoeng sammenlignet med 1998 da selskapenes netto finansinntekter var på 9,5 mrd. kroner eller 3 prosent av GFK.

Livselskapenes finansinntekter kan deles opp i to komponenter; kursavhengige finansinntekter og ikke-kursavhengige finansinntekter. Ikke-kursavhengige finansinntekter består bl.a. av renteinntekter fra livselskapenes sertifikat-, obligasjons- og utlånsportefølje, samt netto leieinntekter fra eiendomsvirksomheten og aksjeutbytte. Kursavhengige finansinntekter, kommer hovedsakelig av endring i verdien på livselskapenes beholdning av aksjer, obligasjoner og valutarelaterte instrumenter.

Selskapene rapporterte ikke-kursavhengige finansinntekter for 1999 på 16,4 mrd. kroner. Dette er en økning på 5 prosent fra 1998 da samlede ikke-kursavhengige finansinntekter utgjorde 15,6 mrd. kroner. Kursavhengige finansinntekter utgjorde for 1999 hele 47 mrd. kroner, mot 21,5 mrd. kroner i 1998. Kostnader i tilknytning til finansielle eiendeler eksklusive administrasjonskostnader beløp seg i 1999 til 17,6 mrd. kroner, mot 28 mrd. kroner i 1998, hvilket er en reduksjon på 37 prosent.

Figur 5.1.3: Sammensetning av netto finansinntekter samt endringer i kursreguleringsfond

Erstatninger

I 1999 ble det utbetalt erstatninger for 16,2 mrd. kroner, mot 18,2 mrd. kroner året før. Videre har livselskapene i regnskapet for 1999 utgiftsført 6 mrd. kroner i premiereserver mv. for forsikringskontrakter som er flyttet til andre forsikringsselskaper/pensjonskasser. Dette er en

økning fra 5,6 mrd. kroner i 1998. Inkludert endringer i erstatningsavsetninger blir de samlede erstatningene 22,2 mrd. kroner i 1999. Tilsvarende tall for 1998 var 23,9 mrd. kroner.

Avsetninger til forsikringsfond

Livselskapenes samlede endringer i de forsikringsmessige avsetninger utgjorde 17,6 mrd. kroner i 1999, mot 17,4 mrd. kroner året før. Med forsikringsmessige avsetninger menes midler avsatt til dekning av selskapenes forpliktelser etter livsforsikringskontraktene, inkludert avsetninger til dekning av tilleggsytelser ut over kontraktsforpliktelsene (forsikringsvirksomhetsloven § 8-2), samt avsetninger til sikkerhetsfond.

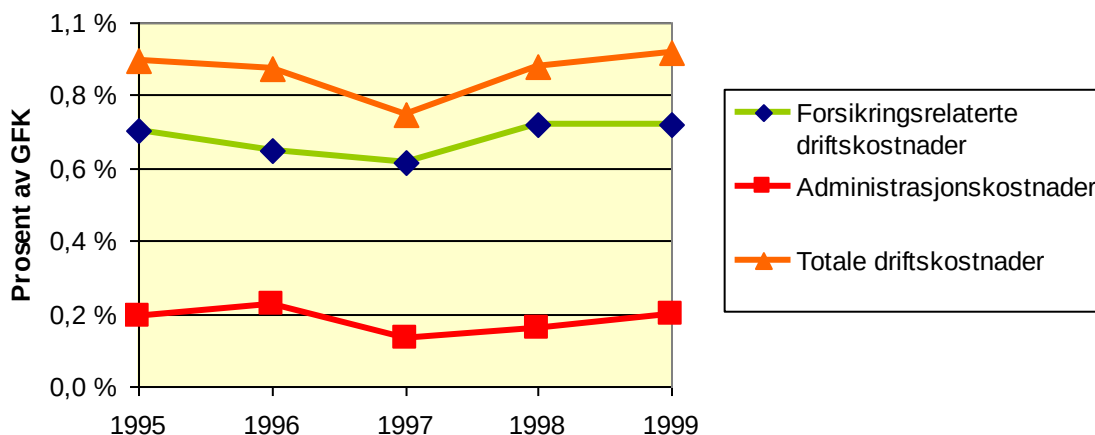
Premiereserven pr. 31.12.1999 var 263 mrd. kroner.

Det er kun ett selskap som har rapportert å ha foretatt nye tilleggsavsetninger i 1999. Tilleggsavsetningene utgjør 13 mrd. kroner pr. 31.12.1999 for selskapene samlet. Forsikringsfondet (forsikringskundernes samlede midler) og sikkerhetsfond utgjorde til sammen 299 mrd. kroner ved utgangen av 1999, en økning på 8 prosent fra forrige årsskifte.

Driftskostnader

Innrapporterte nøkkeltall viser at livselskapenes samlede driftskostnader var uendret fra i fjor og utgjorde 2,5 mrd. kroner. Målt i forhold til forsikringsmessige avsetninger var kostnadsprosenten 1,08% mot 1,12% i 1998. Driftskostnadene omfatter så vel de forsikringsrelaterte driftskostnader til salg og administrasjon, som administrasjonskostnader tilknyttet finansielle eiendeler.

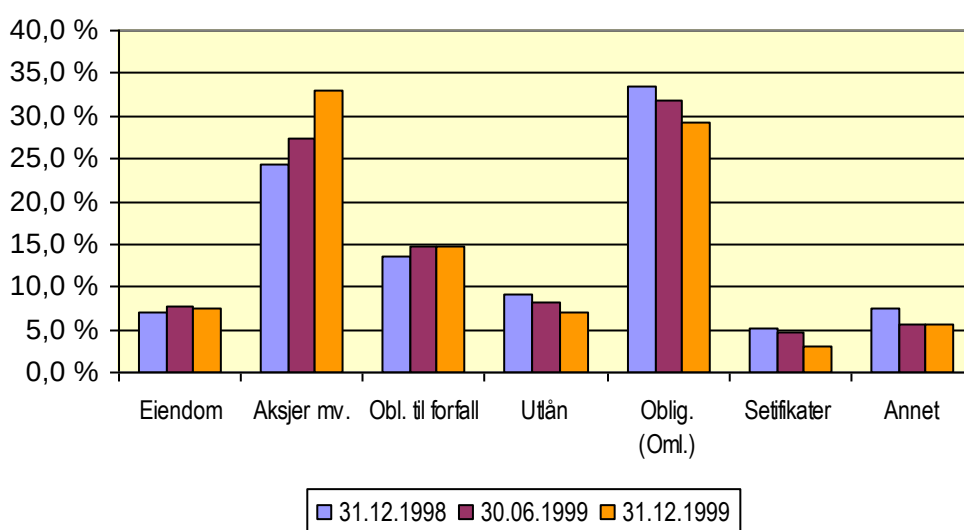
Figur 5.1.4: Utviklingen i livselskapenes driftskostnader 1995 - 1999

Balansestruktur

Livselskapenes forvaltningskapital var ved utgangen av 1999 på 361 mrd. kroner, hvilket er en økning på 16,6 prosent fra utgangen av 1998 da samlet forvaltningskapital var på 309,8 mrd. kroner. Figur 5.1.6 nedenfor gir et bilde av utviklingen i selskapenes aktivasammensetning gjennom 1999. Vi ser at aksjeandelen har økt jevnt. Obligasjoner holdt til forfall økte fra 13,6 til 14,8 prosent i første halvår for så å ligge stabil, mens andelen i utlån har vist en jevn nedgang. Obligasjoner holdt som omløpsmidler utgjorde 33 prosent av livselskapenes eiendeler ved utgangen av 1998. Andelen sank til 32 prosent i løpet av 1. halvår 1999, men har deretter sunket ytterligere og målte 29 prosent ved utgangen av året.

Figur 5.1.6: Utvikling i sentrale balanseposter (i % av FK) fra 31.12.98 til 31.12.99

Aksjer og andeler

Markedsverdien av livselskapenes totale aksjebeholdning var ved utgangen av 1999 119,3 mrd. kroner, mot 75 mrd. kroner ett år tidligere.

Utviklingen i beholdningen av omløpsaksjer i perioden 1. kvartal 1998 til 4. kvartal 1999 er gjengitt i tabell 5.1.2 nedenfor. Tabellen viser at livselskapene sitter med en stor andel utenlandske aksjer. Andelen steg i begynnelsen av 1998, og lå på ca. 60 prosent i de tre første kvartalene av 1999. Ved årsskiftet var imidlertid andelen kommet opp i 64 prosent.

Tabell 5.1.2*: Verdipapirbeholdning (omløpsmidler), samt andel utenlandske verdipapirer

Mill. kroner	1. kv. 1998	2. kv. 1998	3. kv. 1998	4. kv. 1998	1. kv. 1999	2. kv. 1999	3. kv. 1999	4. kv. 1999
%								
Aksjer	76 200	79 539	62 407	69 304	76 988	84 651	87 100	112 206
utenlandsandel	49 %	53 %	58 %	61 %	59 %	60 %	59 %	64 %
Obligasjoner	112 460	110 237	108 978	103 481	107 276	105 517	107 649	105 557
utenlandsandel	39 %	40 %	40 %	40 %	43 %	40 %	39 %	41 %
FK	298 951	295 559	309 823	305 389	326 309	331 672	336 481	361 170

*Tabellen baserer seg på data fra Kredittilsynets Rapport til Kredittilsynet ang. verdipapirbeholdninger.

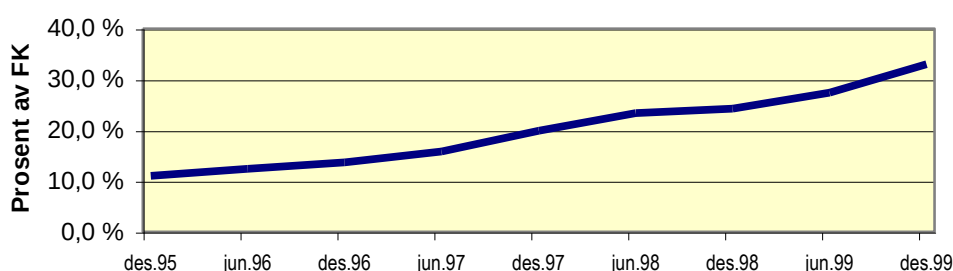
De forpliktelser som livsforsikringsselskapene har overfor sine kunder er langsiktige. Over de siste årene har forsikringsselskapenes plassering i aksjer økt både absolutt og relativt til selskapenes forvaltningskapital. Videre ble livselskapenes adgang til å plassere i aksjer våren

1998 økt til 35 prosent av de forsikringsmessige avsetninger (med visse unntak). Utviklingen i verdipapirmarkedene har dermed stor betydning for livselskapenes resultater.

Ved utgangen av 1999 utgjorde selskapenes totale beholdning av aksjer og andeler hele 40 prosent av forsikringsmessige avsetninger. Inkludert i denne størrelsen er imidlertid aksjer i finansinstitusjoner og andre aksjer det etter kapitalforvaltningsforskriften § 7 er fratrukket for. På bakgrunn av dette kan det synes som at taket på 35 prosent av forsikringsmessige avsetninger i tiden fremover vil virke som en effektiv begrensning på livselskapenes adgang til å plassere i aksjer.

Figur 5.1.7:

Utviklingen i livselskapenes aksjebeholdning i prosent av samlet FK 1995 - 1999

Obligasjoner

Obligasjoner er regnskapsmessig inndelt i obligasjoner som ikke er til varig eie (omløpsobligasjoner) og obligasjoner som holdes til forfall. Livselskapenes beholdning av omløpsobligasjoner er gjennom året 1999 redusert med 4 prosentpoeng målt i forhold til samlet forvaltningskapital, og utgjorde 105,6 mrd. kroner eller 29 prosent av FK ved årsskiftet. Det er imidlertid store variasjoner selskapene imellom. Størst nedgang i obligasjonsbeholdningen hadde Sparebank 1 Livsforsikring med en nedgang på 51 prosentpoeng til 7 prosent av FK. Gjensidige NOR Spareforsikring hadde som eneste selskap en økning i beholdningen på 2,8 prosentpoeng til 41,5 prosent av FK. Utenlandsandelen av omløpsobligasjoner er i løpet av 4. kvartal 1999 økt med 2 prosentpoeng til 41 prosent. Størst utenlandsandel hadde Storebrand Livsforsikring med 54 prosent.

Obligasjoner som holdes til forfall

Beholdningen av obligasjoner som holdes til forfall økte i første halvår 1999. Ved utgangen av året utgjorde beholdningen 53 mrd. kroner, hvilket svarer til 15 prosent av selskapenes samlede forvaltningskapital, mot 42 mrd. kroner og 13,6 prosent av FK ved utgangen av 1998.

Utlån

Utviklingen i andelen utlån i livselskapenes balanse viste en jevn nedgang i hele 1999. Andelen er siden årsskiftet 98/99 redusert fra 9,2 til 7,0 prosent av FK.

Soliditet

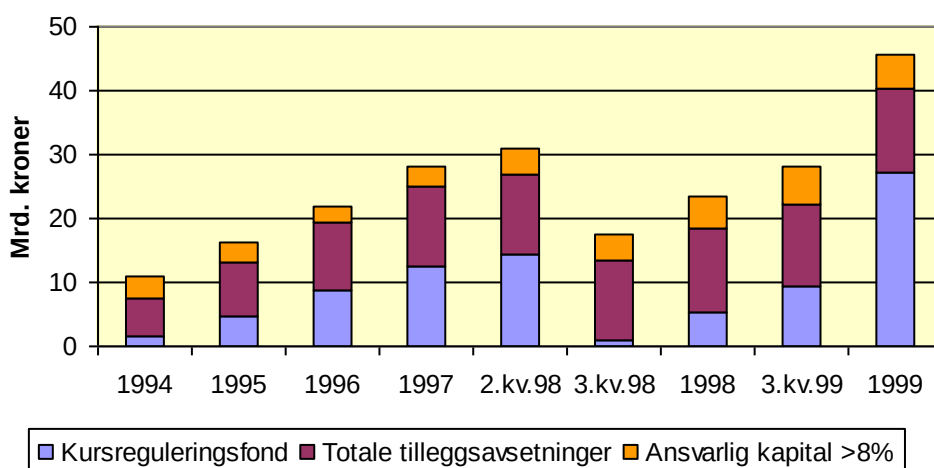
Kapitaldekningen var for livselskapene samlet 11,5 prosent ved utgangen av 1999 mot 11,8 prosent ett år tidligere. Samtlige selskaper tilfredsstiller kapitaldekningskravet på 8 prosent.

Livselskapenes risikobærende evne ble høsten 1998 satt på en betydelig prøve med et børsfall i Norge på rundt 30 prosent og en renteoppgang på over 4 prosentpoeng. Den dramatiske utviklingen illustrerte selskapenes behov for bufferkapital for å kunne møte kortsiktige svingninger som erfaringsmessig oppstår i verdipapirmarkedene. Bufferkapital er kapital selskapene må være i besittelse av for å tåle den markedsrisiko de utsetter seg for gjennom sine verdipapirinvesteringer. Over tid har livselskapene bygget opp en solid bufferkapital gjennom økte tilleggsavsetninger, ansvarlig kapital utover minstekravet og kursreguleringsfond (tidligere kursreserver). Videre har norske livselskapers markerte økning i aksjeinvesteringer i utlandet bidratt til å dempe virkningen av den til tider turbulente utviklingen i det norske markedet.

Bufferkapitalen bestående av overskytende ansvarlig kapital, totale tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond økte sterkt og var ved utgangen av året på 45,4 mrd. kroner, mot 28,1 mrd. kroner ved utgangen av 3. kvartal og 23,4 mrd. kroner pr. 31.12.98. Figur 5.1.8 nedenfor viser utviklingen i livselskapenes samlede bufferkapital i perioden 1994 til 1999. Tall for 2. og 3. kvartal 1999 er tatt med for å synliggjøre effekten på bufferkapitalen av børskrisen i 1998.

Figur 5.1.8:

Utviklingen i livselskapenes bufferkapital

På grunn av uavklart regelsituasjon var det i 1999 ingen vesentlig økning i tilleggsavsetningene. Økningen i bufferkapitalen avspeiler i all hovedsak økningen i kursreguleringsfondet.

Tabell 5.1.4: Utvikling i bufferkapital i perioden 2. kv. 98 til 4. kv. 99 – livselskaper totalt*

Mrd. kr.	4. kv. 99	3. kv. 99	2. kv. 99	1. kv. 99	4. kv. 98	3. kv. 98	2. kv. 98
Ansv.kap. >8%	5 273	5 969	5 341	5 227	5 010	4 232	4 209
Tilleggsavsetn.	13 094	12 671	12 624	12 929	12 938	12 560	12 510
Kursreg.fond	27 065	9 410	10 959	9 871	5 461	822	14 306
Bufferkapital	45 433	28 050	28 924	28 027	23 409	17 614	31 025

**Bufferkapitalen er i realiteten noe mindre enn hva som fremgår av tabellen ettersom det for noen av selskapene inngår tilleggsavsetninger utover ett års rentegaranti. Det er ved beregning av bufferkapital ikke tatt hensyn til solvensmarginkravet. I overskytende ansvarlig kapital inngår i tillegg til kjernekapital også tilleggskapital.*

Livsforsikring med investeringsvalg

Det er i alt seks selskaper med konsesjon til å tilby livsforsikring med investeringsvalg (unit linked). Resultatet for 1999 viste et underskudd samlet sett på 17 mill. kroner, mot et underskudd på 22 mill. kroner ett år tidligere. Av de seks selskapene er det kun to selskaper som kan vise til et overskudd ved utgangen av 1999. Samlede premieinntekter var 3 090 mill. kroner.

Total forvaltningskapital ved utgangen av 1999 var 6 034 mill. kroner. Ved beregning av markedsandelene er det kun tatt hensyn til de norske unit linked-selskapene, noe som ikke gir et fullstendig bilde av konkurransen i det norske unit linked-markedet. Skandia Life og Handelsbanken Liv er også aktive i dette markedet og har en betydelig markedsandel.

Av den samlede forvaltningskapitalen på 6 mrd. kroner var 76 prosent plassert i aksjer og andeler, mot 56 prosent ved utgangen av 1998. Andelen obligasjoner var 4 prosent, og 6 prosent i sertifikater, mot hhv. 10 og 8 prosent ved utgangen av 1998.

5.2 Skade- og kredittforsikringsselskaper

Utvalget består av 49 selskaper som har levert nøkkeltall pr. 4. kvartal 1999 til Kredittilsynet. For balansestørrelsene vil sammenlignbarheten over tid være noe begrenset. Dette skyldes transaksjoner mellom Storebrand og If i desember 1999.

Tabellen under viser markedsandeler for de ulike grupper selskaper, basert på forfalt bruttopremie og forvaltningskapital.

Tabell 5.2.1 Markedsandeler i ulike grupper skadeforsikringsselskaper

	Knyttet til konsern	Captives	Øvrige AS'er	Gjensidige sjøfors. selsk.	Øvrige gjensidige	Kredittforsikring
Forfalt bruttopremie	89,3 %	4,0 %	3,1 %	2,4 %	0,9 %	0,3 %
Forvaltningskapital	67,9 %	17,6 %	4,9 %	7,2 %	1,6 %	0,8 %

Resultatutvikling

Skadeselskapene samlet hadde i 1999 et resultat av ordinær drift på 3 949 mill. kroner, mot kun 354 mill. kroner i 1998. Den sterke resultatforbedringen kan tilskrives høye finansinntekter som følge av den markante oppgangen i verdipapirmarkedene. Teknisk resultat var imidlertid meget svakt, med et underskudd på 1 922 mill. kr. sammenlignet med et overskudd på 1 110 mill. kr. i 1998. Med unntak av Captives og Kredittforsikring har samtlige grupper negativt teknisk resultat og positivt resultat av ordinær drift.

Tabell 5.2.2 Resultat i ulike grupper skadeforsikringsselskaper

(Tall i mill. kroner)		1999	1998
Alle selskaper	Teknisk resultat	- 1 922	1 110
	Resultat av ord. virksomhet	3 949	354
Knyttet til konsern	Teknisk resultat	- 1 984	438
	Resultat av ord. virksomhet	1 962	- 458
Captives	Teknisk resultat	425	578
	Resultat av ord. virksomhet	1 759	675
Øvrige AS'er	Teknisk resultat	- 82	19
	Resultat av ord. virksomhet	22	20
Gjensidige sjøforsikringsselskaper	Teknisk resultat	- 331	0
	Resultat av ord. virksomhet	78	21
Øvrige gjensidige	Teknisk resultat	- 28	0
	Resultat av ord. virksomhet	26	7
Kredittforsikring	Teknisk resultat	77	75
	Resultat av ord. virksomhet	101	88

Alle gruppene viser en bedring i resultat av ordinær virksomhet. Like entydig er reduksjonen i teknisk resultat, med sterk nedgang i alle grupper med unntak av Kredittforsikring.

De svake resultatene i teknisk regnskap kommer til uttrykk i combined ratio, som uttrykker summen av erstatninger og forsikringsrelaterte driftskostnader for egen regning i prosent av

premieinntekter (f.e.r.). Total combined ratio for alle selskapene var 118,7 i 1999, mens tilsvarende tall for 1998 var 107,3.

Tabell 5.2.3 Combined ratio i ulike grupper skadeforsikringsselskaper

	Knyttet til konsern	Captives	Øvrige AS'er	Gjensidige sjøfors. selsk.	Øvrige gjensidige	Kreditt-forsikring
1999	119,8 %	58,3 %	158,9 %	137,2 %	117,6 %	159,8 %
1998	107,9 %	65,6 %	140,1 %	120,2 %	113,1 %	155,0 %

De fleste gruppene opplever en markant økning i combined ratio. Selskaper i konsern, som utgjør den dominerende gruppen av selskaper, har hatt en økning på 12 prosentpoeng i løpet av 1999. Et fortsatt høyt nivå på combined ratio vil føre til ulønnsom drift i perioder med normal avkastning på finansielle eiendeler.

På grunn av de høye finansinntektene i 1999 blir imidlertid resultatet positivt for majoriteten av selskapene. Av utvalget på 49 selskaper er det 13 som viser et negativt resultat av ordinær drift. Samtlige selskaper tilfredsstiller kravene til forsikringstekniske avsetninger.

Skadeforsikringskonsernene

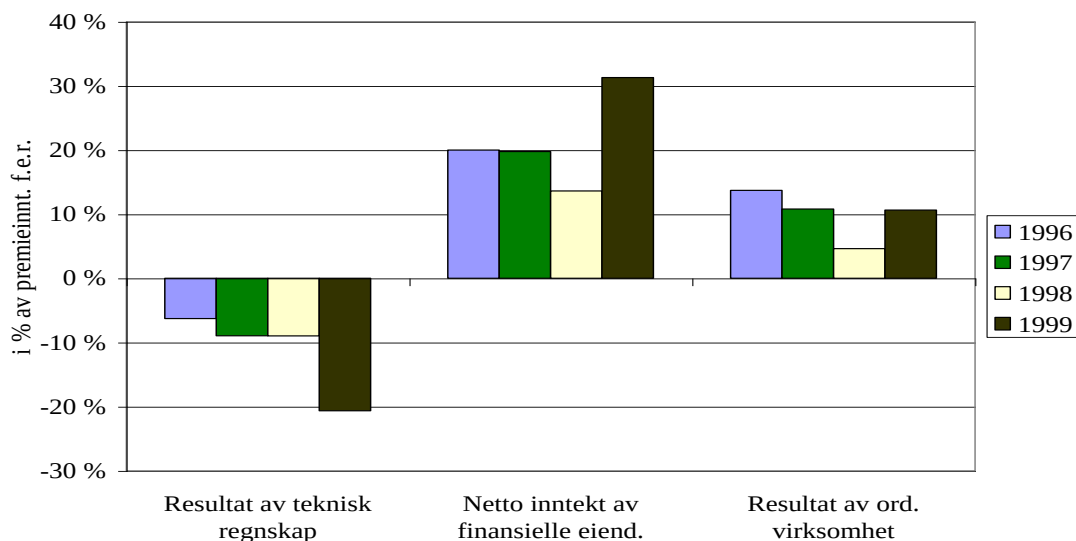
Skadeforsikringsmarkedet blir dominert av de tre største enhetene: Storebrand Skadekonsern, Gjensidigegruppen og Vesta Skadekonsern.

Tabell 5.2.4 Resultatelementer for de tre skadekonsernene samlet

(Tall i mill. kroner)	1999	1998	Endring
Premieinntekter f.e.r.	18 645	17 253	8,1 %
Erstatningskostnader f.e.r.	16 927	13 859	22,1 %
Driftskostnader f.e.r.	5 593	4 880	14,6 %
Teknisk resultat	- 1 899	325	
Netto finansinntekter	5 833	2 369	
Resultat av ord. virksomhet	1 984	797	

Samlet hadde de tre konsernene premieinntekter for egen regning på 18 645 mill. kroner i 1999. Dette er en økning på 8,1 prosent i forhold til 1998. Imidlertid viser erstatningene en betydelig høyere vekst, med 22,1 prosent. Dermed blir skadeprosenten 90,8 for året, mens den var 80,3 i 1998. Driftskostnadene steg med 14,6 prosent og kostnadsprosenten økte til 30,0. Dermed blir combined ratio for de tre konsernene 120,8. Netto finansinntekter økte med hele 146,2 prosent i forhold til 1998, og bidro avgjørende til at resultat av ordinær virksomhet steg fra 797 mill. kroner i 1998 til 1 984 mill. kroner i 1999.

Figur 5.2.1 Komponenter i resultat av ordinær virksomhet, tre skadekonsern

I Resultat av teknisk regnskap er Allokert investeringsavkastning trukket ut. Netto inntekt av finansielle eiend. inkluderer Andre inntekter/kostnader.

Utviklingen i resultat av teknisk regnskap viser altså store underskudd i 1999. Skadeprosenten for de tre konsernene samlet viser en økning på 10,5 prosentpoeng til 90,8. Skadeutviklingen innen motorvogn-, yrkesskade- og brannforsikringer bidrar til at skadeprosenten holder seg høy. Effekten av varslede premieøkninger blir delvis utlignet av høy konkurranse og ulike rabattordninger som vanskeliggjør en stram styring. Kostnadsprosenten for de tre konsernene viser en stigning med 1,7 prosentpoeng til 30,0. Den ventede nedgangen i kostnadsprosent ser foreløpig ut til å utebli.

Tabell 5.2.5 Combined ratio for de tre skadekonsernene 1996-1999

	Skadeprosent				Driftskostnadsprosent				Combined ratio			
	1996	1997	1998	1999	1996	1997	1998	1999	1996	1997	1998	1999
Tre skadekonsern	76,2	80,2	80,3	90,8	28,5	28,2	28,3	30,0	104,7	108,4	108,6	120,8

Balanseutvikling

Den samlede forvaltningskapital for de tre konsernene var 42,3 mrd. kroner ved utgangen av 1999. Dette er en nedgang på 13,3 prosent i forhold til året før. Plasseringer i aksjer og andeler klassifisert som omløpsmidler utgjorde 20,4 prosent av forvaltningskapitalen. Dette er 4,2 prosentpoeng høyere enn i 1998.

Tabell 5.2.6 Utvalgte aktivaposter i prosent av forvaltningskapitalen

	1999	1998
Bygninger og faste eiendommer	5,9	7,3
Aksjer, andeler og grunnfondsbevis (omløpsmidler)	20,4	16,2
Obligasjoner og sertifikater (omløpsmidler)	28,1	28,4
Utlån	1,5	5,8

På verdipapirsiden har konsernene samlet en markant utvikling mot stadig høyere utenlandsandel i aksjebeholdningen. For obligasjoner og sertifikater er det ingen entydig trend mot høyere utenlandsandel.

Tabell 5.2.7 Utenlandsandel i verdipapirbeholdningen (omløpsmidler)

(Tall i %)	1999	1998	1997
Aksjer	57,1	49,8	35,9
Obligasjoner og sertifikater	31,8	31,9	23,5

Ved årsskiftet tilfredsstilte alle konsernene minstekravene til forsikringstekniske avsetninger. Totale avsetninger for konsernene samlet var 22,5 mrd. kroner. Den totale dekningsprosenten har økt fra 114,1 til 115,2 i løpet av året.

Alle konsernene tilfredsstiller kravene til kapitaldekning. Samlet ansvarlig kapital har økt med 23,9 prosent, og utgjør 11,5 mrd. kroner ved utgangen av 1999.